

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоян Петков Маринов
относно конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
в Университет "Проф. д-р Асен Златаров" - Бургас
в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“,
професионално направление 3.9. „Туризъм“,
научна специалност "Икономика и управление (туризъм)".

I. Основание и общо представяне на получените материали

Със заповед № РД-121/28.05.2019 на Ректора на Университет "Проф. д-р Асен Златаров"-Бургас съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.9. „Туризъм“, научна специалност "Икономика и управление (туризъм)", обявен в ДВ, брой 25/26.03.2019 г. С решение на научното жури /Протокол №1/ от 04.06. 2019 г./ ми е възложено изготвянето на становище.

В изпълнение на разпоредбите на чл. 4, ал. 8, т. 2 и чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, по решение на университетската комисия по § 3 от Допълнителните разпоредби на ПУРПНСЗАД на Университет "Проф. д-р Асен Златаров" - Бургас и по решение на научното жури до оценяване в обявения конкурс са допуснати двама кандидати:

- гл. ас. д-р Димчо Тодоров Тодоров, бивш преподавател в Европейско висше училище по икономика и мениджмънт – Пловдив (ЕВУИМ) (по информация в НАЦИД и на интернет страницата на ЕВУИМ);
- гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов, преподавател в катедра „Икономика и управление на туристическото обслужване“ в „Колеж по туризъм“ към Университет "Проф. д-р Асен Златаров" – Бургас.

II. Становище за кандидата гл. ас. д-р Димчо Тодоров Тодоров

1. Изпълнени изисквания по Чл. 24. (1) от ЗРАСРБ, Чл. 53 (1) от ППЗРАСРБ и Чл.67 (1) от ПУРПНСЗАД на Университет "Проф. д-р Асен Златаров" - Бургас

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров има придобита ОНС "доктор" в Геолого-географския факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ в ПН 4.4. Науки за земята „География на рекреацията и туризма“ със защитена дисертация на тема "Класифициране и категоризиране на туристическата материално-техническа база"

Кандидатът е заемал академична длъжност "главен асистент" повече от 2 години. В периода от 10.05.2016г. до 2018г. е работил на трудов договор в Европейско висше училище по Икономика и Мениджмънт – Пловдив.

Представил е публикуван монографичен труд на тема „Управление на качеството в хотелиерството чрез внедряване на национална, независима, доброволна категорията система „Български хотелски стандарт““, (ISBN 978-619-90573-1-5, COBISS.BG-ID 1287554788), който не повтаря представените публикации за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров отговаря на минималните национални изисквания и на изискванията по чл. 1а, ал. 2 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент“. По група показатели „В“ е представен хабилитационен труд – монография (100т.). По група „Г“ са представени монография „Хотелски мениджмънт“, 2019 г., ISBN: 978-619-90573-2-2 (100т.), монография на база дисертационен труд: „Мениджмънт и

маркетинг на българския хотелски продукт чрез класифициране и категоризиране на туристическата материално-техническа база", 2019 г., ISBN: 978-619-90573-7-7 (75т.), статии под № 21, 22 и 28 от приложен списък (30т.). По група „Д“ са посочени цитирания в статии, монографии и колективни томове с научно рецензиране № 1, 3, 7, 9, 10, 18, 22 и 48 от приложен списък (общо 50 т). По група „Е“ са представени пет учебника и един под печат (240т.)

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

Кандидатът участва като лектор в 5 национални и 3 международни образователни проекта. По проектите няма деклариран и доказан постигнат научен и научно приложни резултати.

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров посочва, че е разработил 8 бр. учебни програми по туристическа тематика. Програмите не са приложени в комплекта документи.

2. Оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

От приложените служебни бележки е видна учебно-педагогическа дейност на гл. ас. д-р Димчо Тодоров както следва:

- Преподавателска дейност като хоноруван преподавател в периода 2007-2013г. и на трудов договор в периода 2016-2018г в Европейско висше училище по икономика и мениджмънт – Пловдив (ЕВУИМ) с индивидуална годишна заетост от 180 часа. В представената служебна бележка от ЕВУИМ не са посочени преподавани дисциплини и ОКС на обучаваните студенти;

- Хоноруван преподавател в Бургаски свободен университет през 2016/2017г. с натовареност 27ч. лекции и 27 часа упражнения и през 2018/2019г. с натовареност 24ч. лекции. Преподаваната дисциплина е „Управление на качеството в туризма“, като в служебната бележка не са посочени ОКС на обучаваните студенти;

- Хоноруван преподавател в Лесотехнически университет – София през учебната 2011/2012 г. с натовареност 86ч. лекции и 127ч. упражнения по дисциплините „Агротуризм“ и „Селски туризм“;

- Хоноруван преподавател в Геолого-географския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през учебната 2012/2013г. с натовареност 45 часа упражнения по дисциплината „Хотелски операции“.

За периода на преподавателската си дейност гл. ас. д-р Димчо Тодоров не декларира ръководство на дипломанти и посочва три рецензии на магистърски тези, без потвърдителна служебна бележка.

3. Оценка на научната и научно-приложната дейност на кандидата

За участие в конкурса гл. ас. д-р Димчо Тодоров е представил списък със заглавия и резюмета на 52 публикации, включващи 3 монографии (от които едната е на основата на защитен дисертационен труд), 2 студии, 30 статии и доклади (от които четири под печат), 6 учебника (един под печат) и 10 учебни помагала.

Прегледът на научната продукция на д-р Димчо Тодоров налага следните констатации:

Първо, 16 от статиите са публикувани в списания с популярен характер (№ 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 23, 25 от приложения списък) и не подлежат на разглеждане.

Второ, 6 от статиите в приложения списък са посочени в автореферата на дисертационния труд на кандидата и не могат да се използват за нуждите на конкурса (№ 1, 2, 4, 5, 15, 16 и 17)

Трето, статия № 26 повтаря съдържанието на тема 6 от монографията „Хотелски мениджмънт“; статия № 27 повтаря съдържанието на тема 8 от същата монография; статия № 27 повтаря глава 1 от учебника „Ресторантьорски мениджмънт“.

Четвърто, студиите „Мениджмънт на семейното хотелиерство“ и „Предприемачество в хотелиерството“ повтарят значителни части от съдържанието на монографията „Хотелски мениджмънт“.

Съдържанието на публикациите на гл. ас. д-р Димчо Тодоров е обвързано основно с темата за категоризацията на местата за настаняване и с управленската тематика в хотелиерството и ресторантьорството. Кандидатът интерпретира същността и значението на категоризацията на туристическата леглова база за качеството в хотелиерството. Разглежда организацията и управлението на хотелите и другите средства за настаняване, както и организацията и управлението на ресторантьорските заведения. Областта на познание „икономика“ е застъпена частично в монографията „Хотелски мениджмънт“.

В представените трудове е налице лично участие на гл. ас. д-р Димчо Тодоров. Голямата част от тях са самостоятелни разработки, което ни дава основание да считаме, че постановките в тях са лично дело на автора.

Гл. ас. д-р Димчо Тодоров декларира 43 цитирания на свои трудове в специализираната литература. От посочените 43 цитирания 2 цитата са от магистърски тези и 16 позовавания са в един учебник от един източник на кандидата, което противоречи на т.9 от посочените Забележки в Постановление 122/22.06.2018 за изменение и допълнение на ЗРАСРБ. (Всяка цитирана публикация се брой само веднъж за дадена цитираща публикация, независимо от това, колко пъти е спомената в текста на цитиращата статия.). Коректното отчитане на цитиранията на кандидата ги свежда до 8 броя.

4. Приноси с научен и научно-приложен характер

В представените трудове на гл. ас. д-р Димчо Тодоров откриваме научно-приложни приноси както следва:

Първо, проучени са и са представени критично национални и международни системи за класификация и категоризации на местата за настаняване и за оценка на качеството на продукта в хотелиерството.

Второ, разработена е класификационно-категорийна система за окачествяване на настанителна база в България, наречена „Национална, независима, доброволна, категорийна система „Български хотелски стандарт““.

Трето, преразказана и интерпретирана е съществуващата нормативна уредба за изграждане и откриване на туристически обекти, основно в хотелиерството.

Четвърто, систематизирани са основни аспекти на операционния мениджмънт в хотелиерството и ресторантьорството;

Пето, направен е опит за системно представяне на финансово-икономическите показатели в хотелиерството – приходи, разходи, печалба, ефективност, рентабилност.

5. Критични забележки и препоръки към кандидата

Рецензираните научни трудове дават основание за следните бележки и препоръки към кандидата:

Първо, в публикациите на гл. ас. д-р Димчо Тодоров се забелязват повторения на основни теоретични, практико-приложни и най-вече нормативно регламентирани постановки по темата за категоризацията в хотелиерството, застъпени в докторската дисертация и в публикациите по придобиването на образователната и научна степен „доктор“.

Второ, научният апарат в основните трудове на гл. ас. д-р Димчо Тодоров не е прецизен. В монографията *„Управление на качеството в хотелиерството чрез внедряване на национална, независима, доброволна категорийна система „Български хотелски стандарт“* липсва списък с използваната литература, което прави неидентифицируеми позоваванията в текста. В монографията *„Хотелски мениджмънт“* е налице списък на използваната литература, но липсват позовавания на авторите в текста.

Трето, Кандидатът няма публикации в чужбина, както и в издания, индексирани в международно признатите бази данни - Scopus и/или Web of Science

6. Изводи

Първо, документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Димчо Тодоров, отговарят *количествено* на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет “Проф. д-р Асен Златаров”-Бургас за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Второ, в научно отношение публикациите на гл.ас. д-р Димчо Тодоров съдържат пропуски по отношение на научния апарат. В тематично-съдържателно отношение в трудовете се констатират значителни повторения.

III. Становище за кандидата гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов

1. Изпълнени изисквания по Чл. 24. (1) от ЗРАСРБ, Чл. 53 (1) от ППЗРАСРБ и Чл.67 (1) от ПУРПНСЗАД на Университет “Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов има придобита ОНС "доктор" в Икономически университет – Варна, Факултет управление, в ПН 3.9.Икономика и управление /туризъм/ на тема: *“Оптимизиране на приходите в хотелиерството /по примера на хотелиерството в Бургаски район“*. Кандидатът има регистрирана наукометрия в НАЦИД.

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов заема академичната длъжност "главен асистент" повече от 2 години. С акт за назначаване 299-А / 27.10.1993г. кандидатът е на основен трудов договор на академична длъжност „главен асистент“ в Колеж по туризъм, катедра „Икономика и управление на туристическото обслужване“ в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. Налице е регистрирана наукометрия в НАЦИД.

Кандидатът е представил публикуван монографичен труд на тема *„За ефективното хотелиерство“* (ISBN 978-954-731-520-4), който не повтаря представените публикации за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов отговаря на минималните национални изисквания и на изискванията по чл. 1а, ал. 2 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент” По група показатели „В“ представя хабилитационен труд - самостоятелна монография (100т.). По група „Г“ са представени монография *„Как да спечелим от хотела и ресторанта в условията на конкуренция“* (2019 г.), ISBN: 978-619-7125-63-4 (100т.); монография на база дисертационен труд: *„Оптимизиране на приходите в хотелиерството“* (2019 г.), ISBN: 978-619-7125-59-7, COBISS.BG-ID-1289285092, (75т.); статия в призната международна база данни Web of Science Core Collection (ESCI-Thomson-Reuters): *„Cultural tourism and the transboundary cooperation“* (2017 г.), E-ISSN 2285-3952 (30т.). По група „Д“ са посочени цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus; Web of Science) или в монографии и колективни томовете: № Д-1, Д-2 и Д-3 от приложен списък в таблица в „Excel“ – 3 броя, всяка по 15 т. (общо 45 т);

цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране № Д-4 от приложен списък в таблица в „Excel“ (10 т). По група „Е“ кандидатът посочва учебник в съавторство (20т.), две учебни помагала в съавторство (13,3т.) и участия в 9 научно-образователни проекта (195т.).

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове.

Кандидатът участва в 9 научни и образователни проекта, от които 5 международни и 4 национални. Декларира ръководство на един от международните и на един от националните проекти.

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов е разработил 6 бр. учебни програми по туристическа тематика, които са приложени надлежно в комплекта документи.

2. Оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов притежава 29 годни непрекъснат преподавателски стаж в областта на туризма и конкретно в катедра „Икономика и управление на туристическото обслужване“ в Колеж по туризъм към Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. Съгласно приложената официална служебна справка учебно-педагогическа дейност на гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов включва водене на лекции и провеждане на изпити по дисциплините „Въведение в туризма“, „Икономика на хотела и ресторанта“, „Обслужване в средствата за настаняване“ и „Комплексен държавен изпит“. Общата годишна аудиторна натовареност на кандидата възлиза на 545,2 часа, в т.ч. 93,2 часа от изпити.

За периода на преподавателската си дейност гл. ас. д-р Розалин Янев Иванов не декларира ръководство на дипломенти и рецензии на дипломни работи.

3. Оценка на научната и научно-приложната дейност на кандидата

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност "доцент" гл. ас. д-р Розалин Янев е представил списък със заглавия и резюмета на 26 публикации. Трудовете на кандидата включват: 3 самостоятелни монографии (едната е по дисертационния труд); 11 статии (една в съавторство), 9 доклада (един в съавторство), 1 учебник в съавторство и две учебни помагала в съавторство. Две от статиите са на английски език и са публикувани в международно признатата база данни Web of Science (Thomson Reuters). Една от статиите е на руски език и е публикувана в Русия. Всички публикации на гл. ас. д-р Розалин Янев са с ISBN или с ISSN.

Съдържанието на публикациите на гл. ас. д-р Розалин Янев е посветено основно на икономиката и управлението на хотелиерските предприятия. В монографията "*За ефективно хотелиерство*" са систематизирани предпоставките за икономическа ефективност на хотела. На издържано научно равнище е разгледана доходността в хотелиерството като функция на ценообразуването и управлението на приходите и разходите. Монографията "*Как да спечелим от хотела и ресторанта в условията на конкуренция*" е посветена на актуални проблеми на създаването и развитието на хотелиерския и ресторантьорския продукти като основа за конкурентоспособност на туристическите обекти.

Налице е лично участие на гл. ас. д-р Розалин Янев в представените трудове. Голямата част от тях са самостоятелни разработки, което доказва, че постановките в тях са лично дело на автора.

Научният апарат в основните трудове на гл. ас. д-р Розалин Янев е прецизен и отговаря на правилата за използване на научна литература и нейното цитиране.

Публикациите на гл. ас. д-р Розалин Янев са придобили публичност чрез коректно посочените от кандидата 3 цитата в реферирани и индексирани в световно известни бази данни трудове; 1 цитат в монографични и колективни томове с научно рецензиране и 13 цитата в нереферирани списания с научно рецензиране.

4. Приноси с научен и научно-приложен характер

В представените трудове на гл. ас. д-р Розалин Янев откриваме теоретико-методологични и научно-приложни приноси в направлението „икономика и управление на туризма“ и в частност в тематичното направление „икономика и управление в хотелиерството и ресторантьорството“.

Теоретико-методологичните приноси в публикациите на кандидата са:

Първо, надграден е теоретичният модел на процеса за изготвяне на стратегия за развитието на туристическа дестинация на ниво община. Предложена е методика за прогнозиране на туристическото развитие и разработване на политиките по елементите от маркетинговия микс.

Второ, теоретично е систематизиран процесът на проучване и стратегическо бизнес планиране за изграждане на хотелски обекти. Разграничени са и са характеризирани етапите на изграждане, критериите за оборудване и обзавеждане на обектите.

Трето, разработена е методика за управлението на доходността на хотелиерското предприятие чрез промени в продажната цена на нощувките за постигане на заетост и обем на приходите.

Четвърто, адаптиран е методът „разходи плюс“ за вътрешнофирмено ценообразуване в хотелиерството на основата на пълните разходи чрез разпределяне на постоянните разходи според квадратурата на видовете стаи в хотела.

Пето, теоретично е изяснена зависимостта на средната цена в хотелските обекти от пазарния дял на видовете туристи и двойната заетост на леглата по видове стаи.

Научно-приложните приноси в трудовете на гл. ас. д-р Розалин Янев са:

Първо, разяснени са същността и начините на за практическо прилагане на концепцията „ийлд мениджмънт“ като метод за управление на дохода в хотелиерските предприятия.

Второ, систематизирани са правила за техническа експлоатация на хотелската материална база. Характеризирани са етапите на разкриване на обектите, текуща експлоатация, зазимяване на обектите, подготовка за работа при зимни условия.

Трето, разработена е методика за дългосрочно и краткосрочно планиране на дейност „хотелско домакинство“ и за определяне на броя на необходимите камериерки, според заетостта на легловата база.

Четвърто, демонстриран е анализ на влиянието на разходите, системите на заплащане, цените и методите на ценообразуване, дълготрайните материални и краткотрайните активи върху рентабилността на хотелиерските предприятия.

Пето, оценено е икономическото значение на алтернативните видове туризъм в България и е коментирана ефективността на разпределението на средствата за развитието на въпросните видове туризъм в страната. Посочени са ползите от развитието на балнеолечебен, културен, селски, екологичен туризъм и приносът им за удължаване на сезона, повишаване на заетостта на базата и увеличаване на приходите.

Шесто, посочени са значими причини, обуславящи настоящите икономически резултати на българския туризъм. Направена е критична оценка на методиката за отчитане на резултатите от туризма, осигуряваща неадекватна информация и формирането на погрешни изводи, прогнози и решения за развитие на туризма в страната.

Седмо, моделирани са конкретни маршрути за културен туризъм по линията на трансграничното сътрудничество.

Осмо, разработени са стратегии за развитието на туризма в община Бургас и в община Созопол.

5. Критични забележки и препоръки към кандидата

Рецензираните научни трудове дават основание за следните бележки и препоръки към кандидата:

Първо, в публикациите на гл. ас. д-р Розалин Янев се забелязват повторения на теоретични и практико-приложни моменти по темата за „ийлд мениджмънт“, разгледани в дисертационния труд на кандидата. Например т. 4 „Методика за прилагане на йилд мениджмънта“ от монографията „*За ефективно хотелиерство*“ повтаря в голяма степен т.3.1. от публикувания дисертационен труд „*Оптимизиране на приходите в хотелиерството*“.

Второ, препоръчително е гл. ас. д-р Розалин Янев да активизира работата си по написване и издаване на учебници на основата на монографичните си публикации за икономиката и управлението на туристическите предприятия.

Трето, кандидатът следва по-активно да се включва в ръководства на дипломни работи и рецензиране на студентски разработки.

6. Изводи

Първо, документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Розалин Янев отговарят *количествено* на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас относно заемането на академичната длъжност „доцент“.

Второ, въпреки допуснатите на места съдържателни повторения, публикациите на гл. ас. д-р Розалин Янев са на необходимото научно равнище, съдържат съществени научно-приложни приноси и тематично отговарят на обявения конкурс.

IV. Обобщено заключение по документите на конкурса

Съпоставката на двамата кандидати налага становището ми, че гл.ас. д-р Розалин Янев Иванов има по-продължителен учебно-преподавателски стаж, по-издържани в научно-изследователско отношение публикации, по-голям брой теоретично-методологични и научно приложни приноси в публикациите. Изложените факти са основание да класирам гл. ас д-р **Розалин Янев** на първо място и да предложа **той да бъде избран на академичната длъжност „доцент“** в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“- Бургас по професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление“ (туризъм)“.

25.06. 2019 г.

гр. Варна

Изготвил становището:.....

проф. д-р Стоян Маринов